

פרדטורקול מס' 55/א
מישיבת ועדת הכספים
מיום ג' י"ח בשבט תשס"ז - 31.1.56
בשעה 09.00

3. 7. 1911

- י. גורלי - הי"ר
- י. אפרתי
- י. נדר
- א. בהיר
- ש. דיינ
- ז. סולזאייב
- י. ספיג
- ס. קלמר
- א. הרצפלד
- ז. צור
- י. פורדר
- ח. רובין

ד"ר מנחם - מבקר הסדינה
מר המאירי - מטעם מבקר הסדינה

170-171:

1. המספר הדייון נדון סבקר הספיקה.
2. אשור השילוח הנני פאר ונתינים משוללים (אין מלוא האזה, חשיף-1983)
3. מקומו בדבר אם זה הבנה בשטח התבואה חזרה או משלם פירמא
4. מחימה'ם (מס. 2) לפני 1961, תשלום - 1961
התקציב
גודל היצר
אבי פרוחה את היסיבה

היות ואתמול בקצו כמה מחברי הועדה שלם לסכס את
הבירור, ואני הבילות שהיה ביטוק סכריע אחד
שהשעה היתה כבר קרוב ל-14.30, אבל יחד עם זאת הבילות שלם בותר לנו
לדון הרבה בסעיף זה. - הייתי רוצה לשמוע מה בפי חברי הועדה.

אני רוצה להגיד כי יתכן ואתמול הגזמתי קצת בנוסח דברי, אבל לצערי אינני יכול להגיד זאת על תכן

הדבר יום

ועכשיו אני רוצה להציע שועדת הכספים תמנה למבקר המדינה, שבתאריך החוקי יביח על שולחן הכנסת את הדו"ח שמסר מיוחד לשר המוצר.

כִּירוֹן שִׁישׁ הַצֵּעָה כְּזֹאת, אֲנִי אֶעֱמִיד בְּרֹחַהּ לְהַחֲבִיעָה.
אֲבָל אֲנִי כְּאֶחָד מִחֲבֵרֵי הַדְּעָדָה אֲתַחַבֵּד לָהּ דְּמַגִּיִּים אֵת

כל כוח השכנוע לי לשכנע את החברים שלא יקבלו הצעה זו. לבקש את מבקר המדינה שהוא צ"ח את הדו"ח על שולחן הכנסת ב מועד החוקי - מ"ן צורר סטוט שזאת הוא חייב לעשות על פי החוק; לוטר לו שיביא אותו דו"ח; פירוש הדברים שאנו מביאים שמבקר המדינה לא יביא על שולחן הכנסת אותו דו"ח. ואני חושב שהועדה מ"ן לה כל יסוד להביא שמבקר המדינה לא יביא על שולחן הכנסת אותו דו"ח שהוא ספר לשר האוצר. והם אחד מחברי הועדה אשר אתמול דבר שלא הסכמתי לו - ובהמשך הדברים העירותי על כך - שיש נסיון לחתור תחת הסמכות והפרסטיג' הורגסי האמון של מבקר המדינה, החלטה כזאת אילו נתקבלה, הייתי רואה בה נסיון למעשה של חתירה תחת הפרסטיג' והאמון שהצבור והכנסת רוחשים למבקר המדינה.

אני מבקש מאוד את חבר הכנסת בדר ויסקול אישג אם הוא יכול להשיע הצעה כזאת, אבל אם יעמוד על כך כסובן שאני מעמיד אותה להצבעה.

י. בדר: כבר קרה לא פעם שלאחר שסמעת אותך אזרתי מהצעת.

היו"ר י. גורי: מר ספיר, אתה היית בין המציעים לא לסכם אתמול אלא להמשיך בבירור.

י. ספיר: הייתה דרישה להמשיך בבירור ואני תמכתי בה. למעשה ההחלטה שלי תובעת חוות דעת של המבקר.

היו"ר י. גורי: אני רוצה להזכיר לחברי הועדה שאני איוותי את דעתי שזה בירור שאינו מחייב מסקנות. מבקר המדינה שמע את הערות חברי ועדת הכספים ויסקול בדעתו כיצד לנהוג.

י. בדר: מזה יכול להסיק מסקנות גם בית הדין העליון לצד אם יפנה אליו אחד מחברי הועדה.

ד"ר מנזם: ברצוני להעיר מספר הערות וקודם כל בנוגע לסמלה המסמית. שני נימוקים שמעתי נגד כל יצוי שלהדו"ח. הנימוק הראשון הוא, שהחוק אוסר כל שנוי. ברור שאין איסור מפורש בחוק אלא סמלה זו תלויה בפירוש של סעיף החוק שאומרים: "מבקר המדינה מוסדר את הדו"ח לשר האוצר ואחר כך יש סעיף האומר: "הדו"ח יונח על שולחן הכנסת". המסקנה שיש להסיק משני סעיפים אלה היא, שיש לדרוש זהות בין הדו"ח שנמסר לשר האוצר ובין הדו"ח שיונח על שולחן הכנסת. אבל אני סווען שזהות זו קיימת גם אם חלו שנויים סגנוניים או טכניים כדוגמת השנויים שהזכרתי אתמול.

הנימוק השני קשור בעובדה שיש בחוק הסדר לפיו על שר האוצר להעיר את הערותיו, ואחר כך יש פרוצדורה קבועה המסדירה את צורת הטיפול בעניין זה. אבל דבר בזה אני רואה דבר קבוע. הפרוצדורה הזאת מיועדת לבירור חלוקי דעות בנוגע למסקנות עיניניות של מבקר המדינה. שר האוצר כאשר קרא בדו"ח שמבקר המדינה קבע ליקוי כזה או פגיעה בחוק או פגיעה בעיקרון היעילות, הוא עונה על כך, או שהוא מסכים - ולעתים קרובות הוא הוריע שהוא מסכים - או שאינו מסכים מסיבות אלו ואחרות, וזה החסר הממש בסיס לוועדת הכספים בשביל סיכומיה והצעותיה.

כל זה נוגע למסקנות של מבקר המדינה בטח הבקורות. אבל השנויים שהצבעתי עליהם אתמול אינם קשורים במסקנות הבקורות, ובבקורת עצמה, אלא הם נוגעים לרקע שלעתיים קרובות אני חושב לנחוץ לתאר כדי שתיאור הלוקי והפגיעה יהיה מוכח. נכון ששתי המחיקות שהזכרתי אתמול חורגות במקצת ממסגרת זו. אבל גם הן אינן חורגות מעצם העניין, כיוון שבשני המקרים הללו אין מדובר על מסקנות בקורות, אלא בתיאור הרקע. ואם אני לוקח לדוגמה את חברת השלומים, הרי שם המצב הוא כזה שתוך כדי תיאור הרקע של הדו"ח על חברת השלומים הצבעתי על ההישג מסויים של חברת השלומים שהצליחה לקבל מקדמות מהגדסנים מעל לזכויות שלנו, אבל חברת השלומים חוששת שדבר זה עלול לעורר דיונים בלתי נעימים עם הערבים. כלומר, גם מחיקה זו אינה גורעת ולא כלום מהחלק הבקורות של הדו"ח. ואותו דבר ביחס למפעל ההסברה. גם שם נתתי רק תיאור הרקע, כדי שלקורא הדו"ח תהיה תמונה שלמה. אבל גם פה הניטה היא יותר ביטה של שבה למפעל ההסברה הפועל אישג, והסיבה בגללה מסרד החוץ בקשר למחוק 2-3 מספטים הייתה, שדוקא ההצבעה על העבודה הטובה של מפעל ההסברה תוכל לגרום לקשיים. הדבר היה נחר לגמרי אילו מסרד מסויים היה פונה אלי ואומר: אנו מבקשים למחוק תיאור של ליקוי או של פגיעה בחוק או של פגיעה בעקרון, כיוון שאנו חוששים שתייבה לזה תוצאות גרועות. אז לא הייתי רואה את עצמי כרשאי לסלג אחרי בקשה זו.

לכן אני מבקש להבדיל בין שנויים מסמטיים על החלק הבקורות של הדו"ח ובין שנויים הנוגעים לסגנון או לחלק המינפורמטיבי שאני נותן כדי לתאר את הרקע. הבחנה זו שהיא חשובה מאוד, אני צריך להדגישה

גם לגבי אי-ההבנה של מר בדק בקשר להערכה על הזדמנויות יותר טובות להספיק עלי, מר בדר, ברור היה שרציתי לומר, שכדאי היה יותר למשרדים מטפלות לנסות להספיק עלי כל זמן שתוצאה של פעולה כזאת יכולה הייתה להיות שנוי החלק הבקרה בזמן שבו אפשר מולי לתאר שעל ידי הספעה זו אני מוותר על איזו קביעה של ליקוי או מביעה.

י. ספיר:

כל הויכוח הוא בזה שלאחר שהמבקר מטפח לסר האוצר ולמשרדים את הצורה הסופית של דרו"ח, אז באים המשרדים וטוענים בגד מסו, ונביא שזו רק שאלה של נוסח או תיאור מסויים, לפני זה הרי אין להם הזדמנות לעמוד על כך.

ד"ר מנזר:

הניסוח של הקביעה הבקורתית מעולה לא היה נוסח לויכוח בשלבשאונו מדברים עליו עכשו. ברור שבשנויי סגנון בקשר לקביעת לקוי או מביעה מעולה לא הייתי רואה שנוי סגנוני. ברור שזה היה מטפיע במישרין על הבקורת, ופירוש הדבר היה החלשת הבקורת שאינה באה בחשבון.

מר בדר אמר, שמבקר המדינה אם רצה לכתוב את השיטה צריך היה לפנות לוועדת הכספים, תשובתי להערה זו פשוטה. מר בדר יכול מר בדר לראותה כמטביעה רצון ומצד שני בודאי לא. שאלה זו לא הייתה מקצועית בשבילי, כיוון שהדעה המטפסית שאני מתחתי בענין זה - והיא לא רק דעתי במיטת, אלא גם דעתי של גיועץ המטפסי של משרד שהיה מספיק מנוסה וזהיר מאד - דעה זו הביאה לידי כך שאני דמייתי את עצמי רשמי לבצע תקונים סגנוניים וחכמיים כאלה לא רק השנה אלא גם בשנים הקודמות.

אשר לשאלה מה הן המסקנות שיש להסיק מויכוח זה, אני רואה שבין חברי הוועדה יש דעה שהחוק אינו מאפשר גם שנויים במסגרת זו. דעה זו לא שכנעה אותי, אלא אני חושב שדעתי בכונה. אבל אני מבין שמצב כזה דורש איזו הבהרה, ולכן הייתי מציע שבקשר את משרד המטפסים לתת חוות דעת מפורטת אחרי שמיעת דעתי בשאלה זו, וברור שפרטיות חוות דעת זו כמחייבת ואני מסיק מזה את המסקנות בשנה הבאה. אני חושב שאת חוות הדעת תהיה כזאת שאסור למבקר המדינה לבצע שנויים במסגרת זו, אז כיוון מה שאסור מתמול מר בהיר, שיהא צורך בתקון בחוק, כיוון שאני חושב שנחוץ יהיה למצוא דרך כדי לאפשר שנויים במי שחברת השלומית ומשרד החוץ הציעו אותם. והני חושב שבמצב המדיני הקשה והעדין שאנו נמצאים בו ומולי במסין להסצא בו, צריכה להיות אפשרות להתחשב בדרישות מסין זה במיוחד אם הן אינן גורעות אף מלה אחת מהחלק הבקורתי של דרו"ח.

היו"ר י. גורי:

ברצוני להעיר מספר הערות ואם הערותי יעוררו חבריה לבקש רשות הדבור מצדי לא תהיה התנגדות לכך, כי אני מחשיב מאד בירור זה.

אילו פירשנו את החוק, או אילו התקנו חוק כזה שאינו מעון פירוש אלא אוצר בבהירות מוחלטת: מבקר המדינה אינו יכול, מרגע שמסר את דרו"ח לשר האוצר ב-31 בדצמבר ועד 15 בפברואר להכניס כל תקון שהוא בדרו"ח - היינו מסוגלים למי שקושר את עצמו לעץ וזועק הצילו. הוא קשר את עצמו, הוא מראש עשה מעשה שהוא בשם בו ואחרים צריכים להציל אותו. לא יתכן מצב שמבקר המדינה לא יוכל לתקן אות דרו"ח שהוא מסר לשר האוצר. מתמול שאלתי: מה הדין אם המבקר בעצמו, לא המשרדים, נוכח לדעת שנפלה טעות גסה בדרו"ח שלוי אומרים לו: יש לך רק אפשרות אחת, להוסיף לדרו"ח מכתב לוואי ולהביא אותו על פולחן הכנסת. אבל יכול להיות שמבקר המדינה אינו רוצה שטעות זו תופיע לעיני רבים, כי זו טעות מכשילה. אינני חושב שזה לטובת מוסד הבקורת ולטובת המדינה. אם נפלה טעות גסה, צריך לתקן אותה, ואין כלל צורך שהמבקר יוקיע את טעותו ויתקן אותה. אינני בטוח אם בדרך זו מוסיפים יותר אמן ופרסטיג' למוסד הבקורת, דבר שכולנו מעוניינים בו.

עכשו מתעוררת שאלה מטפסית שהורה - האם המטפסות של שתי המליים - דין וחשבון - היא - אותו דין וחשבון? אני מומר - כן. אבל אז מתעוררת השאלה - מהי המטפעות של - אותו דרו"ח. אני טוען שגם לאחר

שמבקר המדינה מכניס אותם תקונים שהוא מבדיר אותם כתקונים סגורניים וטכניים - הדו"ח לא חדל להיות אותו דו"ח. אמנם לא מתועדו כלל בוספת שטחיות הגדרה - מה זה תקונים טכניים וסגורניים? יכול להיות שבענין זה יהיו חלוקי דעות, אם התקונים הטכניים והסגורניים הם כאלה שאופכים את הדו"ח לדו"ח אחר. אז נעביר את בקורת הכבוד לסוגיה זו - מה משמעותם של תקונים סגורניים וטכניים.

אני מקיים פעולה משותפת עם מבקר המדינה יותר מאשר ועדת הכספים כולה. אני יכול לוותר שועדת הכספים תפלה ב-5 דוחו"ח ודוטבי שלא אגזים אם אומר שקיימתי עם מבקר המדינה מספר גבירות המתקרב לפניה בטיפול ב-5 הדוחו"ח, וכל פגישה במשכה 2-3 שעות, ובדרך כלל היינו מקיימתי אותה ביום ד' אחרי גמר עבודתה של הכנסת. ולכן יש לי לבורטוריה חשובה מאד. ואולי יהיה זה מועיל אם אגיד שנוכחתי לדעת - וזאת יכולים לשפוט גם אחרים על פי הדוחו"ח - שמבקר המדינה, עבודתו היא על רמה מקצועית גבוהה מאד. אני מטיל ספק אם הרבה ספרדים במדינה יכולים להתחרות עם הרמה המקצועית של העבודה הנעשית. משרד מבקר המדינה נעשה גם מאמץ מתמיד להעלות את הרמה המקצועית של חבר העובדים. ולא פעם בדיון על תקציב משרד מבקר המדינה, אמר המבקר, כאשר הציעו להוסיף 100 מ"ל לירות למשרדו: מה תועיל לי תוספת זו אם אינני יכול להשיב עובדים בעלי רמה מניחה את הדעת? ולכן יש שמיפה בלתי מוסקת במשרד מבקר המדינה להעמיד את המשרד על רמה מקצועית גבוהה. יש גם קרדנות רבה בהדיקת החומר והעובדות, ואני יכולתי לעמוד על כך מתוך העבודה המשותפת אתו. כאשר אנו עובדים על הדו"ח וקוראים סעיף-סעיף ואני מעורר שאלה - לא בכורבה לדרך את הבקורת, ואני יכול להעיד את מבקר המדינה שחף יעם לא היה נסיון כזה מצדי לרכך את המסקנות של המבקר - נעשות 7 בדיקות דרך גבורות שונים כדי להעמיד את הדברים על דיוקם.

כיוון שכך ברור לי שאם מבקר המדינה בא לכלל מסקנה שהוא צריך לשנותהזו עובדה או איזה מספר סטוב אותם התקונים שהוא דבר עליהם - הרי זה לא בא כתוצאה של לחץ או של ראון להיטיב עם מישהו, אלא משום שהוא גובה לדעת שלתועלת הענין והבקרת הוט לכבדים את התקון. וצדק המבקר שהוא התכוון לק לזה שם אמר להניח. המבקר נתן ללחץ כזה, זו לא האזדמנות הטובה ביותר כאשר הדו"ח כבר טוון. המשרדים צריכים לחפש דרך יותר טובה לפני שהוא יונק את דפוסי הדו"ח.

רבותי, היחסים של ועדת הכספים עם המבקר הם רקמה עדינה מאד וצריך לנהוג בה בזהירות. אין זאת מוסרה שם וקדמ הכספים חולקת על דעתו של המבקר היא אינה צריכה לעמוד בתוקף על דעתה, אבל יש להבדיל בין שני דברים - בין ויכוח ענייני לגומט של עניינים, ואז כל אחד צריך לעמוד בתוקף על דעתו, ובין אותו חלק של היחסים שבני מבדיר אותם כרקמה עדינה שצריך לשמור עליה - יחס אמון מלא ובלתי סטרייג להינסטיטוציה של מבקר המדינה. ברבע שבפגע שהוא מהרקמה העדינה של האמון המלא מתמוטט כל הבסיס של עבודת הבקורת. אני חושב שהמבקר אף פעם לא נתן יסוד לכך. על כל פנים מתוך הנסיון שאני רכשתי לעצמי, אין כל יסוד שמהו יתגם ביחסי האמון שבין ועדת הכספים ומבקר המדינה. ולכן הועדה צריכה לשקול 7 פעמים עד שהיא מגיעה למסקנה. ולכן אמרתי שביין זה בירור המחייב אותנו להטיק מסקנות.

אני מסכים לדעתו של המבקר שאת הפרוטוקול בלווית מכתב מצדי - אם הועדה תטיל עלי ואביט את המכתב לוועדה - בגלל בפני היועץ המשפטי לממשלה ונחכה לתשובתו. הועדה כשלעצמה, לדעתי, השלב זה אינה יכולה להטיק מסקנת. אלה הם הדברים שמצאתי לנכון להגיד, ואם חברי הועדה רוצים לחלוק על דברי או להוסיף או לגרוע מהם, אני טוכן לחדש את הדשיחה.

מר קטרנו: מבלי להיות נביט גדול אן קטן ידעתי כבר מתמל שהשאלה תופנה אלי, והתייעצתי עם היועץ המשפטי לממשלה ולכן הדברים שאומר הם על דעתו של היועץ המשפטי לממשלה. או מכסכים שלפי

האות של החוק יש להגבין סעיף 11 כמדבר על אותו דו"ח. זאת נוספת, הא הידיעה שבסעיף 11 פירושה - אותו דו"ח, שהוגש על ידי המבקר לער המוצר צריך להיות נחר כך נכנס על שולחן הכנסת.

אשר למסקנות הנובעות מזה, אני מבין במכתבו של מבקר המדינה והמברר, שרוב התיקונים היו סגנוניים גרידא או הגדרה של המלה "יונקס" שרוב חברי הועדה לא ידעו מה פירושה. אני חושב שזה הוא המקרה שעליו חל המשפט "לא רק בחוץ שהצדק ייעשה אלא בחוץ שיראה באופן בולט שהוא נעשה". ואם הבינותי זאת טענתו של ד"ר בדר, גם הוא אינו מסיל כל ספק בכוונות המבקר וגישתו. ובדאי אין המבקר זקוק למסגוריה שלי. ורק מטעם זה יש מקום למענה, שגם תיקונים סגנוניים כאלה, כצורך שהחוק נוסח "הדו"ח, מוטב לעשותה במכתב לוואי שיוגש יחד עם הדו"ח במקום להכניסם כסנויים לדו"ח. רק מסיבה זו שלא יהיה מקום למענה פורמלית שלא מלוא נחרי החוק כפי שהוא כתוב.

השאלה המסרירה באמת היא השאלה שהמבקר הציג בפני הועדה, שקטע מסויים - נודע לו אחר כך כשר החוק, שהוא מרשות הסוטטכת במדינה לפסוק בשאלה זו, עלול להזיק למדינה מבחינת מדיניות החוץ. וכאן יש קושי הנובע מהכלל המשפטי - מהלאו תסמך הן, הן מההן תסמך לאו. כיוון שהכנסת קבלה תיקון לחוק מבקר המדינה, שמאפשר לוועדת הכספים תוך התייעצות עם המבקר להחליט מחלקים מסויים של הדו"ח הדניים במערכת הבטחון אין להניח אותם על שולחן הכנסת, לכן נובע מהתכן המצומצם של סעיף זה שכל קטע אחר - לגביו אין אפשרות לעשות כן.

ואני חייב להגיד שמצבו של המבקר בנקודה זו טעון תיקון של החוק. לא יתכן שמצב אחד החוק יחייב את המבקר, כפי שהוא מחייב אותו היום, להניח את הדו"ח כמו שהוא על שולחן הכנסת, ומצד שני לעשות כן אחרי שנודע לו על ידי שר החוץ שאם תעשה כן - הדבר יזיק לנו. אסור להעמיד אדם במצב כזה. אין במסכות להציע, אבל אולי נותר לי להגיד שיש לחשוב על כך, כי לפני תום תקופת הסבועיים אם מישהו מחברי הכנסת יפנה לבג"ץ בבקשה להזמין את מבקר המדינה שיתן טעם מדוע לא יניח את אותו הדו"ח, אינני יודע מה יהיה. ואולי מוטב לפני כן לחשוב על תיקון סעיף 11 שדן באפשרות להוציא דברים הנוגעים למערכת הבטחון מהחובה הכללית להניח את כל הדו"ח של המבקר על שולחן הכנסת, ולתקן אותו על ידי כך שמסכות זו של ועדת הכספים תורחב במידה כזאת שעניינים הנוגעים לשטחיה חיוניים של המדינה, תסתפק הכנסת בזה שהדברים יגיעו לידי ועדת הכספים, שמהיה מעין כנסת בעניינים אלה ותחליט מה לענין על שולחן הכנסת ומה לא. בזה עליכם להחליט, לא עלי.

היו"ר י. גורי

אני רוצה לומר שגילו הלכנו בדרך זו, שבעיני איננה אפשרית כלל - היינו מוסרים את כל הדו"ח של המבקר לעריכתה של ועדת הכספים. כיום יש רק אלטינציה לדו"ח שהוא אמנם חלק של הדו"ח הכללי, אבל כופיע בפרק נפרד - מערכת הבטחון, וזה מושג סגובש וברור. אילו הרחבנו זאת על שאר פרקי הדו"ח, ועדת הכספים היתה מגישה את הדו"ח ולא מבקר המדינה. אני יכול לומר שענייני בטחון הם מוציאים רגל הטוטג הסגובש והמצומצם של הפרק הדין במערכת הבטחון של מבקר המדינה, זה חופף אולי מחצית העניינים שסופיעים בדו"ח. לדוגמה, מניח שמבקר המדינה קבע שרשת כבישים שיש לראותם ככבישים חשובים מאוד לענייני הבטחון אינם שווים פרושה. אם יש אפשרות לוועדת הכספים לדון באספקט זה, היא בודאי תאמר שברגע שאנו מגלים את העובדה הזאת אנו מגלים לאויב שכל מערכת הכבישים הבטחוניים אינה שווה פרושה. ואז, מה אנו עושים? אנו מוסרים לידי ועדת הכספים עריכת הדו"ח - דבר שלא יתכן כלל. לא יתכן למסור מסכות כזאת לוועדה פרלמנטרית. ואז יצדק נר בדר, פה יושבות מסלגות, פה יושבת קואליציה ואופוזיציה. היא תקח את הדו"ח ותחרוש בו ותגיד מה נותר לפרסם ומה לא? מניין הבטחון שזה יהיה שיקול אובייקטיבי-ענייני, אולי יהיה זה שיקול מפלגתי?

לכן אני חושב שצריך לחפש את הפתרון בדרך נחרת. אני רוצה דרך כזאת - לתת פירוש הגיוני יותר ולא פורמלי למונח "הדו"ח". אני רוצה לשאול את שר קטרון: אילו הסירובו את הא הידיעה והיינו אומרים "דו"ח", בודאי שאז יכולים להניח דו"ח אחר על שולחן הכנסת. לכן ההגיון מחייב לומר הדו"ח, אבל אין ללמוד מזה שאם שונתה זאת אחת בדו"ח.

גם שגית דפוס - עפר אני תחת כפות רגליכם המספטיים, אני מתקומם בכל רמ"ח חברי נגד פירוש כזה. תפקידו של החוק להסדיר שטחים שונים בחיי האזרח, הפרט והכלל. אבל אם חוק זה הופך לרועץ, ויש לפרש אותו כאיזה גולם שהפקודות בידו גרזן - הוא אינו בחוץ לי. יש לי הכרה משפטית, אבל הכרה משפטית אינה אוסרת שמי צריך לההרג על קוצו של יוד. עסקתי בענייני שיש להם משמעות משפטית כעסקן צבורי. אני מתקיים נגד זה. לכן את הפתרון צריך לחפש בדרך זו ולא בדרך של הפקדת סמכויות בידי ועדת הכספים לערוך את דו"ח מבקר המדינה.

י. בדר:

החוק אוסר שכאשר מבקר המדינה מניח את הדו"ח על שולחן הכנסת והוא עובר לוועדת הכספים, מסור לסנות בו אפילו שנוי סגנוני. אפשרות זו קיימת רק כאשר הדו"ח נמצא בין שר האוצר ומבקר המדינה. ומדוע הסכמנו - ואני אוסר הסכמנו כי גם אני הסכמתי - לסנות את הסדר? כי הנסיון הוכיח שהדו"ח מגיע לידיעת רבים שטרם שר האוצר העיר את הערותיו. כולנו הסכמנו שאין זה רצוי שהדו"ח שהוא בכל זאת מסמך חד-צדדי יהיה ידוע בטרם יגיע אליו שר האוצר. לכן הועדה ויתרה על הסמכות שהיתה לה לקבל את הדו"ח טרם, מתוך כוונה אחת ויחידה שהדו"ח ישאר סודי עד שיגיע לכנסת יחד עם הערות שר האוצר. על ידי סדור זה לא התכווננו שתהיה מה שהיו קרואים במדף מסויימת "תקופת חסות" למבקר המדינה לעשות שנויים בוספיים בדו"ח. ואם חסר בו פסיק או הסגנון אינו יפה, אז חסר פסיק והסגנון אינו יפה.

6

ובענין זה אני רוצה שיהיה ברור כי אין העיה של אמון אישי. אינני צריך לומר בחוב זה שכל הזמן הייתי בין אלה שתמכו במסדר מבקר המדינה. יתר על כן אני משתייך לסיעה שהכניעה בעד מר מוזס כמבקר המדינה, ועד כמה שזה טבעי וטובן בסיעה קואליציונית, אין זה דבר טובן מאליו בסיעה מופוזיציונית, ויש משמעות סטוייטת להצבעה זו. אין זה אמין של אמון אישי, אבל אין לי אמון במבקר המדינה בתור מהסד. ואני חושב שאסור שיהיה לסיסהו אמון בלתי מוגבל למבקר המדינה כמסד. אמור שיהיה לסיסהו אמון בלתי-מוגבל במדינה. כל מדינה בבויה בצורה כזאת שאחד מבקר את השני. יש לי אמון גדול בעניינים אמטריים המטקיים והכספיים שהחשב הכללי מטפל בהם. אני יודע שהוא אינו מוזיף ואינו גונב. האם בגלל זה אסחרר את נאמן מבקורתו של מר מוזס לעולם לא? ואילו הייתי במקומו הייתי אוסר: אינני רוצה באמון, אני רוצה בקורת, כי אמון זו מתנה ובקורת מגיעה לי.

ואשר לתקונים סגנוניים, אני טוען שגם כמעט תקון סגנוני שאי אפשר לראות בו שנוי של תכן. אינני מכיר בשום הבדל בין נוסחה במטבסיל ונוסחה בדפוס. ולדעתי שוב היה עושה המבקר אם היה מתחיל בהדפסה והיה מוסר לשר האוצר גליונות של אמסר. אני מבין שיש פתוי רב לסנות דבריה כשהם במטבסיל. ואינני מוצר עכשו על מר מוזס, אני מדבר על הסיסה. היום שמעתי משר מוזס שפרקטיקה זו קיימת כבר מקודם. פירוש הדבר שאילולא "המדף" היתה יכולה להשקין עוד 10 שנים ואדם כמוני היה משוכנע שהמסר שמי מקבל הוא ממסר שקבל משכיל, וזה לא כך.

אינני מרוצה מדברי קטרון. אני שותף לתשובתו של גורי לקטרון. אבל בדבריה שאמר גורי שמונה סכנה לא קטנה. אתה אמרת שגם בטרם שועדת הכספים, המורכבת מגופים פוליטיים, אם תהיה לה סמכות לסגנון חלקים של הדו"ח או להוציא קטעים זה יהיה דבר טוב. אני מבין את הספקות של גורי והם לכבודו. סוף סוף הוא רגיל לשבת ברוב, ובכל זאת יש לו ספקות מסויימים עם הרוב יצוק. אבל איזה בטחון יש לי, כאשר סמכות זו תהיה בידי המבקר, שהוא יעשה זאת בצורה יוד מוצלחת מאשר ועדת הכספים? אני שמעתי דברי גורי על מוזס, אבל זה לא היה על מבקר המדינה, זה היה על מוזס. אין זה נכון שהמוסד לבקורת זה מר מוזס, כי המוסד לבקורת הוא למעשה מר מוזס ושר האוצר וועדת הכספים והכנסת והעם כולו. בקורת ללא אפשרות של כל מורה במדינה להיות שותף לה, אם רצונו בכך, אינה בקורת. ואם כי באופן אבסורדי היה רצוי שכל מורה יוכל להכנס לכל מסדר מסלתי ולגדוק מה שהוא רוצה, הרי זה בלתי אפשרי. אבל מה ערך לבקורת שאפילו בשלב המאוחר ביותר, לאחר

שהדו"ח כבר מוכן, אפשר להוציא קטעים ולעשות עיונים סגורניים, טכניים, ונחריים.

ומה היה הדרך? הדרך היחידה כפי שסתמבר כמון היה שנתוק, אבל אני איבני יכול לשחק, יש לי שותף - העתונות, שגם הם ברצת להשתייך לא בובל. ולכן הדרך השניה היה - התעקשות. הדרך הטליטית - על מבקר המדינה לסגרת ולניח על שולחן הכנסת אותו דו"ח והוא הגיש לשר המוצר.

א. ארבלד:

איבני צריך להקדיש ולומר שאיבני עורך דין ואיבני שוים ולכן איבני יכול לצאת מתוך הבנה של עורכי דין ושופטים. אבל סערה פוליטית זו שקמה מטביב לעגין זה איבני יכולה להבינה. כולנו מסתובב סטאנו איש מתאים להיות מבקר המדינה וכולנו נתנו מסתובב בו. לכן לא הייתי רוצה שעל יד שולחן זה תסמך הניסוח שהוא קבין של חלק מהתבונה ולא של כולנו. ולכן אני מבקש שלא בערער חלילה דחם מסון זה, כי אחרת לא רק שאנו מורידים את הניבוי של המוסד אלא אנו מוזיקים לעצמנו ולעגין. אני חושב שהמבקר איבני צריך להיות תלוי בגורמים לשוניים סגורניים. אנו צריכים לצאת מתוך הבנה שיש לנו ערעור במסון ולא מרחור הלב לגבי מבקר המדינה.

ואשר לשתי המחיקות שעליהן המדובר - המחיקה ביחס לחברת הסלומים והמחיקה ביחס למשרד החוץ, אני בטוח שאילו מר מוזס היה מביא בפנינו את העגין לפני כן, היינו מסכימים אתו שצריך להוציא מחסמה זו שיכולה להזיק לחברת הסלומים. והרי המדובר איבני בהחלט, אלא במחמה.

מר בדר שאל, מי הוא השופט בעניינים אלה. אני מוטר: זכותו של מר מוזס לשפוט, כי הוא שופט בדברים הרבה יותר מפורים וקטים. בדטה לי שטר מוזס הוא עורך דין והוא יכול לשקול את הדברים לא רק מבחינת החשבון אלא גם מבחינת הצדק.

אני איבני חושב שדבר זה מהייה תקון צדוק. ולדעתי טוב היינו עושים אילו היינו מסכימים את העגין בצורה מתקבלת על הדעת שלא תפגע בדבר הקדוש לכולנו - מוסד מבקר המדינה שכולנו צריכים לשמור עליו.

י. פורדר:

אנו עומדים בפני בעיה דאיינית - מה צריך לעשות מבקר המדינה אחרי שהוא קבל ידיעה שפרסום חלק מהדו"ח הכללי יכול לגרום נזק למדינה. ואני מתפלל קצת על מר בדר - שלא תמיד אני בדעתו אבל אני מעריך את גישתו הסמלכתית - שיש להכבדים כל שנוי סגורני או טכני בדו"ח בחלק שיכול לגרום נזק למדינה. במקרה זה מדובר על סקדמות שקבלנו מהגרמנים וכולנו יודעים שיש תעמולה ערבית בגר הסקדמות הללו. לכן עלינו למצוא פתרון למלה זו - מה צריך לעשות המבקר במקרה שפרסום חלק מהדו"ח עלול לגרום נזק למדינה. אני מקבל את דעתו של מר בדר שזה לא יכול להיות ענינו של המבקר בלבד.

ואשר לחלק המשפטי, גורי אמר שהוא שיטל בעניינים משפטיים כעסקן צבורי. אני מוכן להגיד שהיה לי עבר משפטי, הייתי עורך דין, ואני בלתי מרוצה מהאינטרפטציה של מר קטרון. ואני רוצה להשתמיע בסתי דוגמאות, גם שופט רשמי, גם יש במסך דין מסוק שיכול לגרום נזק לדמינה, הוא רשמי לא לפרסם אותו.

מר קטרון:

המשפט יכול להתקיים שלא בפני, אבל מסך הדין צריך להקרא בפומבי.

י. פורדר:

שאלתי במשרד המשפטים מה המצב, ובאשר לי ששופט רשמי לא לפרסם מסך דין שיש בו סתם נזק למדינה.

מכל מקום, אם אנה מרר: "אותו הדו"ח" כי אפשר לשנות בו שום דבר, מה הדין אם יש שגיאת דפוס או שגיאת סיכום, האם המבקר רשמי לשנות ולכתוב את הסיכום הנכון? אני חושש על ידי צמדה בוקשה זו לסעיף 11 בגיע לאבסורדים. ולכן אני מציע ליו"ר לדרוש מרות דעת של משרד המשפטים על מירוש סעיף 11. לי נדמה שאפשר לקבוע זאת על פי כל

כל מקרה בפרט מיוחד. ובניגוד לדעתו של הרצפאלד מבי ברית נהג זהו הפרוש
יש הכרה בתיקון בחוק. מבי מחייב את המעצרות לתקן זאת ויבטיח שום דרך
להבטיח את התקן ההרואי בצורה שלא יתעורר כל חשד.

מבי מעריך את ביטחונו ועמידתו המערכתית של ד"ר בדר.
מבי מקבל את שיתוף הדברים להיות בקרה, ובדבריו יחסיים בין ועדת הכספים
ומתקן המדינה צריכה להיות בקורת. אבל כן יש סכנה שזה לא תהיה בקורת
אלה חלה של חסון. ישנם שני סוגים במדינה שהכל הודר נהג מעל לסלגות,
זה הסגנון היורדי והקר המדינה. לי נדמה שחשוב לשמור על ערכים אלה
שיהיו ערכים חשובים גם לגבי העתונות שלא תוכל לראות בהם מניפולציה לבקורת
לא עניינית אלא זולה מחד. לכן נדמה לי למקידה הרמזי של ועדת הכספים
הנה לסגור דרך לפתוח בקורת אבל יחד עם זאת לשמור על פרטיות מקרה המדינה.
מבי מבין שפר בדר נוטה לזה, אבל הוא חושש להוצאותיו של תפקידו למקרה
אחר. לכן מבי חוזר על הצעתו לדווח חרות דעת אל משרד המשפטים בעניין זה,
ובתו יחיה צורך להכניס תקן בחוק.
ולבסוף, מבי מציע שנמצא דרך לסיים פרשה זו בכבוד
ולא ליצור רושם כאילו יש מה קונפליקט וחוסר חסון.

מר קטרבון: מבי מבין שהצעתו של מר פורדיר היא להכניס תקן שלפיו
מקרה המדינה רשמי להחליט להוציא קטעים מסוימים מס'
הוא משוכנע שדבר זה עלול להביא נזק למדינה. מבי רומז בזה דין קודם אחר,
כי יש סעיף המוסר שדבריו מודיעים, היינו ענייני בטחון, כלומר יוגש
לועדת הכספים והיא תחליט מה להוציא. ועכשיו יהיה יוגש שני של דברים מעלולים
להביא נזק למדינה פעליתם יחליט בשלב מוקדם במקרה המדינה. מבי רומז בזה
מי-שוריון וטחירה מבימים. ולכן מבי מציע שהועדה תשקול זאת לכדי
תחליט על כך.

ש. דיין: מבי חושב שאריך לאבדיל בין עניינים שמקרה המדינה
דן בהם, פרט לענייני בטחון, שנותן בין לבניה על
שולחן הכנסת מתוך חשש לפרסומם. בעניינים אלה מס' לת ועדת הכספים, והיא
רשמה להחליט מה להביא על שולחן הכנסת ומה לא. לגבי יתר העניינים, מוצדקת
התביעה אל משרד החוץ או כל מרד אחר שחשוב שהעניין יזיק להסתרון המדינה,
ובטחון המדינה אינו כתלשם רק בעניינים בטחוניים חסש. מה אבדיל בין שני
הדברים, נראה לי שכולנו יכולים להתאחד על כך, שבענייני בטחון מוצדקת
ההסכעות שפרסומם והנחה על שולחן הכנסת.
האם אפשר למצוא את הבירור רק לגבי נהג בעיה
של דברים שפרסומם יזיק ולהוציא מהבירור כל בעיה
אחרת של תקונים סגורניים, שלבגיהם יהיה מוכרח שאין לעשותם? מה המקרה
מסכים שבכל העניינים האחרים הנוגעים למבגון ותיקונים הכנייה תהיה בנקשות,
אז עומדת על הפרק רק בעיה של הדברים הנוגעים בטחון המדינה.

א. פרימא: היה טוב אילו יכולנו לבטא את החוק כך, שדבריו שפרסומם
יזיק למדינה, אסור לפרסומם, אבל בטחון המדינה הוא
חשוב רחב מחד, ואסור לומר שפרסומם מעילות יזיק למדינה.

ד"ר ברנס: ברצוני להביא, שפעולה לא הצעתי שמקרה המדינה יהיה
רשמי להחליט בה חלקים מהחלק המקורות של דרו"ח יש
לפרטם או לא. מבי מבין שזה היה עולה על הסמכויות הרגילות של מקרה המדינה.
אבל מבי משוכנע גם עכשו שמקרה המדינה רשמי לוותר על חלקים מסוימים
מתוך החלק הנותן רק תיכור הרקע ויבינו קטור במקורה. מה המעוררת שאלה
כפי שהיה המעוררה עכשו לגבי הנהג השלושים, שבתרי שסורה בה חסון היה חוששת
שזה יכול לגרום לקשיים, איבני רובה אפשרות של תקן החוק שיכול להסדיר
דבר כזה. פרט לאממקטיה העקרוניים שהעלה היו"ר יש גם אממקטי סכמי. כל הסדר
שלכיו יונח דרו"ח אחרי 6 שבועות על שולחן הכנסת אינו מהמסור מעולה של ועדת
הכספים במקומה זו. לכן נקבע בנוגע לדרו"ח אל מערכת המסתון הנהג רשמית
כל יגיע לוועדת הכספים, כך שיהיה הכספים תוכל להחליט מה יל לפרסום ומה לא.
לכן מבי חושב שהסדר שלפיו מקרה המדינה רשמי לוותר על חלקים מסוימים
שחין להח קטר עם קביעה של ליקוי או קביעה, יכול לעזור. מבי חושב שחוב
יהיה מה גם שאלה זו - כפי שהוצע - תהיה נהג של חרות דעת אל משרד המשפטים
או של היועץ המשפטי ולי חשוב שחורות דעת זו תתבטא על דיון חתי.

לפני כן רשמה מא
מ.י.

ועדת הכספים
31.1.1956

י. בדר:

אני מוכן בכל רגע להסכים לפגיעה בחוק אם זה ענין חיוני מבחינת המדינה. אבל בענין זה כולנו אשמים. האם אין זו עובדה שאישרנו הוצאות לתקציב הבטחון באמצע השנה? אמרנו מראש: טוב, אנחנו מסכימים בינתיים ואחר כך יבוא האישור. ידענו שאין לנו סמכות לעשות זאת ובכל זאת עשינו זה פה אחד.

אילו ד"ר מוזס היה בא אלינו ואומר: הנה בדו"ח שלנו נמצא קטע ומשורר החוץ טוען שהוא לא צריך להיות, אז קודם כל הייתי רוצה לומר את הבעיה. עובדה ששר החוץ טוען שאין זה לטובת המדינה שזה יהיה בדו"ח.

לעומת זאת מה שמסוכן בעיני הם דווקא הדברים המעורפלים, תיקוני מגנון. אם מגנונו של מבקר המדינה איננו טוב, יכתוב שר החוץ אליו מכתב ויסב תשומת לבו לתקנות מגנוניות.

יש לי הצעה. אם כוונת מבקר המדינה היא להוציא סני קטעים מן הדו"ח, הוא יכול לעשות זאת כך שלוועדה או לוועדת משנה יגיעו הקטעים האלה, יסביר למה צריך להוציא אותם ובזה נגמור. אבל אם הוא רוצה לעשות איזה שינוי, אני חושב שלא תהיה כאן שום דעה מוסכמת ושום החלטה מוסכמת.

היו"ר י. גורי:

לא ירדתי לסוף דעתו של חבר הכנסת בדר. גם ועדת הכספים פועלת בסמכות מסוימת; גם מבקר המדינה פועל בסמכות מסוימת. אנחנו עד ה-15.2 בעצם לא קיימים מבחינת הטיפול בתוכן הדו"ח, אנחנו עוסקים עכשיו באיזו בעיה סביב הדו"ח. אשר לתוכן הדו"ח איננו קיימים לפי החוק. עד אותו תאריך שום קטעים אינם יכולים לבוא אלינו.

י. ספיר:

מערכת הבטחון גם כן?

היו"ר י. גורי:

מערכת הבטחון זה דבר אחר, אבל הוא מדבר על קטעים שהם בדו"ח הכללי.

אני רוצה להציע הצעה. אני קושר את זה לענין העתונות. אני בטוח כמעט על פי הנסיון של העבר, שבצורה זו או אחרת - מסולפת על פי רוב - הדיון של היום יבוא לעתונות. אז מוטב שיבוא קומוניקט מוועדת הכספים, ואני מציע לוועדה את הנוסח הזה: ועדת הכספים ביקשה מאת מבקר המדינה ביאורים נוספים בעקבות מכתבו בעתונות, הדין בסיבויים מסוימים בעלי אופי טכני או סגנוני בדו"ח הסנתי, בתקופה שבין מסירתו לשר האוצר לשם עריכת הערותיו לדו"ח לבין תאריך הנחתו על שולחן הכנסת. הוועדה דנה בזה והחליטה לקיים התייעצות נוספת עם היועץ המשפטי של הממשלה ועם מבקר המדינה. זאת אומרת פה יש כבר אימפליקציה של הסיכום שהחלטנו להתייעץ עם היועץ המשפטי של הממשלה ועם מבקר המדינה כיצד לטכס את הדיון.

ח. אריאב:

בשביל העתונות זה מסוכן, כי הקומוניקט הזה אומר שמצאו שיש צורך בתיקון משפטי.

היו"ר י. גורי:

אמיתי שאנחנו עוסקים בריקמה עדינה, ודווקא מסום כך אני מעדיף פדסום מדויק של הדיון בתמציתו מאשר פדסומים טובים שכל עתון יעלה על המזלג שלו. ואני בטוח שהעתונים יעסקו בזה. אחרת אינני חושב שכל דבר שנדון בוועדה צריך להתפרסם. אבל דווקא מסום כך אני חושב שיותר טוב בענין הרשמי מאשר בענינים טובים.

אמיתי שאני חושב שכל דבר שאינו פוגע בבטחון המדינה, טוב יותר שיפורסם בציבור, גם אם יש עוקצים טובים בציבור, מאשר לא יפורסם. לכן יכולתי להסמיט את הסיפא הזאת אבל לא הסממתי אותה, מסום שאז תהיה זו רק חצי אמת ולא האמת כולה, ואת החצי הטני יפרסמו אחרת. אינני רוצה שיינוצר רושם שהוועדה מסתירה איזה דבר.

צריך להיות קומפוננט. אני רק מבקש להגיד
התייעצות על האינטרפרטציה של סעיף 11.

י. פרד:

נכון, להתייעץ על הפירוט הנכון הנוגע
לסוגיה זו.

היו"ר י. גורי:

א. בהיר:
על ההחלטה הזאת מוכרחים העתונאים להסביר.
כי כאשר ועדת הכספים נותנת פרסום כזה, כל
עתון צריך לבוא ולהגיד מה היה הבירור ומה יש בסעיף 11 ועל מה הוויכוח.
אם אתה אינך עושה זאת, יעשה זה כל עתון לפי הסברתו.

היו"ר י. גורי:

אם יעשה איזה דבר העומד בניגוד לפירושים
הנכונים, אנחנו נשיב על זה.

א. בהיר:

יהיה יותר צודק כלפי הציבור לתת את
הפירושים. אנחנו צריכים לבחור ועדה של
שלושה שהם יציעו את נוסח הקומפוננט. זה לא צריך להיעשות במהירות.

היו"ר י. גורי:

אפשר לכתוב במקום "הנוגע לסוגיה זו" -
"הנוגע למעייפי המטבה הבאים הנוגעים לסוגיה
זו: א(1) עם סיום ביקורת החשבונות הסנתיים של הגופים המבוקרים
לפי סעיף 7(א) ו-7(ב), אולם לא יאוחר מתקנה חודשים לאחר תום שנת
הכספים של המדינה ימציא המבקר לשר האוצר לעיון דין וחשבון ויצרף
אליו רשימה מלאה של כל הגופים שביקר.

11(ג) שר האוצר יעיר את הערותיו תוך ששה
שבועות מהיום שבו קיבל את הדו"ח, וכתום מועד זה יונח הדין-וחשבון על
שולחן הכנסת.

אני אמציא את הפרוטוקול ליועץ המספטי
ומבקר המדינה ואצרף מכתב לזוי ואביא את תוכנו לוועדת הכספים.
אני מעמיד את נוסח ההודעה הזאת להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט לפרסם את הקומפוננט בנוסח האחרון.
(חברי סיעת החירות נגד פרסום).

היו"ר י. גורי:

עוד שתי הערות בענין זה.
אני מתנגד ללכת תיקונים במסך תקופה של
השבועיים שנותרו עד הנחת הדו"ח על שולחן הכנסת. אין דבר גדוע מזה.
אם צריך לתקן את החוק - נתקן אותו. הכנת לכת תיקונים לצורך זה,
אני חושב שיחטיא את המטרה ואסור לעשות זאת.

חבר הכנסת בדר אמר אמון, אבל לא בלתי
מסוייג. האמון אינו בלתי מסוייג. כל אחד יכול לטעות. האמון הוא
בלתי מסוייג בדבר אחד, שאינני מניח שהוא תחת לחץ של גורמים טובים
מוכן להחליף את הביקורת.

י. בדר:

ברור שאחרי שהתקבלה החלטה, פג תוקפה של
הודעתי שאני לא אביא את הענין לידיעת
הציבור כמו שאני מבין אותו עד שייגמר הדיון.

היו"ר י. גורי:

חובת ההגיינות מחייבת שכל עוד לא נסתיים
הבירור, שחברי ועדת הכספים מכל מקום ימנעו
מלתת מקום לסילוף התוכן האמתי של הבירור הזה. ואם כל אחד יכול
לעצמו זכות לבזום או לפרסם משהו על נוסח שטרם נגמר הבירור בו, זה
כיוון הפוך לחלוטין מה שקבענו לעצמנו. אינני יכול להטיל עליך בזירות,
אבל אני רוצה להטיל לסיקול דעתך. אמנם מידה מסויימת אפשר לחייב חבר
ועדת הכספים לא לפרסם דברים שהוועדה סבורה שזה אינו מועיל לענין, אבל
אינני רוצה להשתמש במסכות זו. אסאיר את הענין לסיקול דעתך.

י. בדר: אני חושב שלהתייעצות עם היועץ המשפטי יש רק אופי של השהיה, כי שמעתי את דעתו של היועץ המשפטי בעניין זה.

סנית' אין זה חוק חדש. וחוז' מזה לא אטכיס שבקומניקט יהיה כתוב תיקונים טכניים וסגנוניים, כי ראשית אנחנו יודעים שאין זה נכון, וסנית, אין לי שום סיבה לחשוב שזה נכון. אינני יכול לסמוך על כך שמבקר המדינה אומר שאלה תיקונים טכניים וסגנוניים.

היו"ר י. גורי: אמנם לא היה לי זמן מספיק לסקור כל סלה, אבל לא במקרה כתבתי בעקבות מכתבו בעתונות הדן בסינויים מסויימים בעלי אופי טכני וסגנוני. אני מדבר על מה שכתב מבקר המדינה, אינני קובע שאנחנו פוסקים שהסינויים שהוא עומד לעשות הם בעלי אופי טכני וסגנוני. לכן אין פה שום ניגוד לאמת. הסינוס במדכאות כפולות זה נסק די עדין, אינני יכול להכניס מדכאות כפולות כי זה יתפרסם באופן מחולף.

י. בדר: אני מיעץ ברצינות גמורה שמבקר המדינה ינסה להדפיס את הדו"ח שלו בלי תיקונים מחוץ לסני הקטעים.

היו"ר י. גורי: זו עצה פרטית, לא של ועדת הכספים, ולא של חבר ועדת הכספים. לנו אין סמכות ליעץ לו מה להוציא ומה לא להוציא. אינני יודע מה הם שני הקטעים, זה נתון לסיקול דעתו של מבקר המדינה.

ד"ר ג. קיסרוב: אני רוצה להביא הצעה בקשר לקומניקט שעלול לספק את חבר הכנסת בדר שהוא יותר על ההודעה שלו. אם ייאמר בקומניקט: "בעקבות ההודעות בעיתונים על סינויים מסויימים בדו"ח מבקר המדינה, ובעקבות מכתבו של המבקר על סינויים טכניים - החליטה הוועדה...", כך שחבר הכנסת בדר אינו יכול לסעון כאילו המדובר רק על סינויים טכניים וסגנוניים.

י. בדר: אם יהיה נוסח כזה אביא את העניין להתייעצות הנהלת מיעתי. יושבים בה שני אנשים מלבדי. זה מסנה במידה רבה את עמדותי.

היו"ר י. גורי: התיקון הזה כשלעצמו הוא טוב, אני מוכן לקבל את הנוסח הזה.

ד"ר מוזס: אני בוודאי איני רוצה להביע דעה על שאלת הפרסומים בדרך כלל. רק רציתי לבקש לברר שלא יהיה מותר באיזה שהם פרסומים להזכיר את שני הנושאים של הקטעים.

י. בדר: אסאיר את זה לסיקול דעתי.

היו"ר י. גורי: בשבוע שעבר שאל חבר הכנסת בדר אם הסקר של מבקר המדינה על האיגודים המסלתיים נתון לפרסום כולו או חלק ממנו, או בכלל לא. אני כשלעצמי אמרתי שאינני רואה שום סיבה לגזור על פרסומים, ובדרך כלל אני סבור שכל דבר שאינו מסכן את בטחון המדינה אפשר לפרסם אותו. אבל פה יש איזו קומפליקציה. המסמך הזה הומצא לוועדת הכספים וגם למססלה, אבל הוא חלק מהדו"ח. השאלה בשאלת אם פרק מהדו"ח אשר עומדים להניחו על שולחן הכנסת ב-15.2, האם הפרסום חל על פרק זה או לא. באופן מריטורי לא.

ד"ר מוזס: זהו דוקומנט שנמסר קודם כל לוועדה, אחר כך עבר גם לדו"ח השנתי. לפיכך ועדת הכספים רשאית להחליט על הפרסום. לי יש רק ספק אמסטי, זה יופיע הרבה יותר יפה בדו"ח עם הטבלאות. לכן הייתי שמח אילו ועדת הכספים היתה מחליטה לא לסטור את זה עכשיו, לחברי הכנסת ולעתונות, אבל בגד פרסום אין לי שום התנגדות.

היו"ר י. גורי:
אנחנו לא עומדים למסור אותו לפרסום כמסמך של ועדת הכספים. חבר הכנסת בדר סאל אם הדברים הכלולים באותו דו"ח יכולים לשמש לו לצורך מאמריו.

אנחנו עוברים לאיסור רשימות בניני פאר ובנינים מסוכללים (חוק מלווה חובה, תשי"ג-1953).

כידוע הסמכנו שנים מחברי הוועדה שהם יעשו בדיקה על מספר בתים מהבתים המסוכללים שאמרנו לתקן את השומה בקשר למלווה חובה. הם עשו את המלאכה והגישו לנו רשימה. אקרא את הפרוטוקול החתום על-ידי השנים. (קרא את הפרוטוקול).

א. הרצפלד:
אין הגדרה מדויקת מטעם הוועדה מה נקרא בנין פאר. מצאנו דק בית אחד שהיה בו סיס במדרגות, אמרנו 150 לירות. מה שנוגע לכל היתר, לא היה כל יסוד לשנות אותו מהרגיל. אנחנו בכל זאת בהבנה הדדית הגענו לזה.

היו"ר י. גורי:
הבעיה התעוררה עוד בכנסת השניה. התעוררו ספקות מה זה בנין פאר ומה זה בנין מסוכלל, אז החלטנו שתפורטם הודעה בציבור שעד תאריך מסויים אפשר יהיה להגיש ערעורים על הרשימה שפורסמה, הוגשו ערעורים והם הגיעו לוועדת הכספים. אחר החלטנו להטיל על ועדת מסנה לבקר בתים. בנין פאר זה דבר אחר ובנין מסוכלל זה דבר אחר.

אנחנו צריכים לאשר את הרשימה שהובאה לנו. אני חושב שאין התנגדות לאיסורה.

מר ז. סרף:
נשאלתי בישיבה הקודמת כסדרנו על מס בסיעות, מי הם האנשים היוצאים. יש פרטים לא של היוצאים, אלא של אלה שקיבלו היתרי יציאה, וזה בדרך כלל זהה ב-97%. מעריכים שמספר המהגרים כ-7,000 איש.

תקנות בדבר פטור מס על הכנסת קטחי התיישבות חדשה או בשטחי פיתוח מסויימים.

היו"ר י. גורי:
עברנו על התקנות בקריאה ראשונה. יש תוספת א' המכילה יסובי הנגב והספר, יסובי נחל, יסובים המתקיימים על עבודה סכירה ומסקי עזר וחוות חקלאיות. יש תוספת ב': יסובים חדשים אחרים, קיבוצים ומוסכים, ולאחרונה - יסובים המתקיימים על עבודה סכירה ומסקי עזר ססייכים לתוספת ב'. יש גם התקנות המקוריות של מס הכנסה. לאחר קריאה ראשונה אנחנו יכולים עכשיו לקרוא סעיף סעיף בקריאה שניה ולאשר.

י. ספיר:
שאלתי סאלה עקרונית. כל המבנה של התקנות האלה מוטת על המוסג בקודה יסובית, לא מסק ולא מצבו של המסק.

ז. סרף:
הייתי מבקש את מר סרף לפני שהוא יגיש לנו את הנוסח החדש, אולי יגיד לנו אם יש שינויים לגבי הנוסח האורגנילי.

מר ז. סרף:
הכנסנו שני תיקונים, אחד בסעיף האומר כי מפעל המוסק באילת יקבל הנחה במס השווה למחצית הפחת שהוא זכאי לו לפי החוק במקום אחר. זאת אומרת אם הוא מקים בית-חרושת והוא זכאי ל-4% פחת על הבנין: ו-10% פחת על המכונות, אז אם הוא יקבל הנחה במס שווה ל-2% מההסקה בבנין נוסף על ה-4% המקובלים, ועוד 5% של הסקה במכונות נוסף ל-10% המקובלים. זה פחת מוגדל, כי הוא יקבל באופן כזה 150% במסך כך וכך שנים. זאת אומרת אנחנו קשרנו את ההכנסה בגודל ההסקה שהאיש מסקיע באילת.

ועדת הכספים
31.1.1956

מ.י.

מ. חזני:

אם הוא גר באילת וכתל-אביב?
באילת ויש לו

מר ז. סרף:

אז הוא פטור ממסים גם על הירוויזיה שבתל-אביב. היות והמכסימום שפטור הוא 4,800 לירות, אז יש הגבלה. אבל איש שיושב באילת ועושה מסהו באילת, נהנה מזה. על סכום של 9,600 לירות הוא חייב 4,000 לירות מס, אז הוא ישלם רק 2,000 לירות, כי החצי פטור.

תיקון שני הוא שבמקום שתי תקופות התבססות אנחנו מציעים רק תקופה אחת: שמונה שנים בספר ובנגב, וארבע שנים פטור בפנים הארץ. ספר זה כל מה שקרוב לגבול 5 קילומטר. אפילו אם יש חמס נקודות במרחק של 5 קילומטר מהגבול, כל חמס הנקודות הן בחזקת ספר. חוץ מזה כל ישוב שהוא למטה מ-40 מעלות רוחב זה נגב, בין באר-שבע ואסקלון.

מ. חזני:

יכול להיות מקום שאתה קורא לו פנים הארץ, ובכל זאת התנאים שלהם יותר קשים מאשר בספר. אם יתברר שיש טעויות ברשימה ושישוב צריך להיות בתוספת א' נמצא במקום זה בתוספת ב' או להיפך - אני מבקש שתהיה אפשרות לוועדת הכספים לתקן זאת.

דבר שני, ביחס לחוות חקלאיות. ברשימה הקודמת זה לא היה. האנשים יושבים בספר, אין להם מסק מסלהם, אלא הם שכירים, הם פטורים מסם הכנסה. אני רוצה להבין על מה מדובר, לא על הכנסתם של השכירים שעובדים בספר, אלא על ההכנסה שהחוזה יוצרת. אז אני שואל, צריך להיות בבעלותה של החווה, מי הבעלים של החווה? מדוע ההכנסות של החווה תהיינה פטורות מסם הכנסה, בסעה שנושאי החווה הם במצב שחייבים במס הכנסה. זה דומה לאדם שיקים מפעל באזור ספר, והוא לא יגור שם. מדוע יהיה פטור מסם הכנסה? אני רוצה החבר על מה מדובר.

א. הרצפלד:

אני רוצה להעיר תשומת לבכם שהגדרה של ארבע שנים לא יכולה להיות. אם רוצים להגדיר משהו, יגדירו חמס שנים ולא ארבע, כי רק אחרי חמס שנים נכנסים לביסוס. בנוגע לשמונה שנים - זה נכון.

בתוספת א' יש רשימה של ישובים המתקיימים על עבודה שכירה ומסקי עזר. אבל אני רואה שחברים פה מספר ישובים, ואני מבקש לתקן זאת, ולהכניס את הישובים לרשימה המתאימה להם.

ש. דיין:

ארבע שנים במרכז הארץ אינן מספיקות לדעתי. גם חמס לא, כי עובדות שנה-שנתיים ולפעמים יותר עד שהמתיישב מתחיל לבנות מסק, עד שהוא מגיע להכנסה של מסק, לכן צריך לתקן זאת.

על העניין של שמונה שנים אינני מערער. יש ישובים שנוסדו, אטנם עברו כבר כמה שנים, אבל המתיישבים הם חדשים, מתחלפים מדי פעם. גם בקיבוצים יש דברים כאלה. דוגמה בולטת היא מוסב כפר אוריה, שם התחלפו המתיישבים פעמים רבות, ואין לתלות את הקולר במתיישבים דווקא. צריך למצוא לבעיה זו פתרון.

את העניין של חמסה קילומטר מהגבול אינני יכול לקבל. ישנם ישובים שהם במרחק חמסה קילומטר מהגבול, ועל ידם במרחק קילומטר אחד יש עוד ישובים, זה גם כן גבול, אבל אינך כולל אותם. זה הגיון אדמיניסטרטיבי, אבל אינו טוב לעניין, כי בית נוגע בבית. גם עשרה קילומטר זה גבול. לכן אינני מקבל זאת ואני מבקש למצוא לבעיה זו פתרון מתאים.

י. ספיר:

פעם הערתי שהמבנה של החוק פגום ביסודו, ויתגלו סיבוכים כאשר יבואו לפרש אותו. לגבי יסובים חדשים יהיו תמיד שאלות. מה לגבי ספר מסקים מסק חקלאי; או אם יש מסק חקלאי חדש בפנים הארץ? יצא שהוא אינו יכול ליהפך לנקודה יסובית, ולהיות בתוך תוספת זו, ואינו יכול ליהנות מההנחות. הכוונה של הקלות אלה היא לעודד הקמת מסקים ומפעלים באזורים מיוחדים של הארץ.

בניח סבין פתח-תקרה לרמתיים יקום יטוב

חקלאי חדש של עשרה אנשים.

מר ז. סרף:

במקרה זה צריך להסתמך בחוק לעידוד הסקעות הון ולא בחוק הזה.

י. ספיר:

חוק עידוד הסקעות הון לא חל על כל מפעל, אלא רק על מסקיעי חוץ. הוא לא יקבל את זה, אין זה מפעל מאוסר. זאת אומרת שהחוק הזה אם הוא צריך להיות סוה לכל האזרחים, הוא קובע לעצמו את העקרון שהיה צריך לקבוע סוג מיוחד של אנשים. אני לא גורס מפעל תעשייתי באמצע הארץ, אני יכול לגרוס מסק חקלאי באמצע הארץ.

ז. סוזייב:

מה לגבי מהנדס או פועל מקצועי שיעבוד במפעל כזה?

מר ז. סרף:

הוא לא יקבל הנחה.

י. ספיר:

אז אנחנו כבר סוטים מהעקרון שקבענו לעצמנו לפתח את המקום.

צריך לבנות את החוק הזה על-סנת סיתן עידוד יותר גדול לכל פיתוח ולכל התייטבות באזורים אלה. אני יכול לתת הקלות יותר קטנות לפיתוח ענפים במרכזי הארץ. אני יכול לסמן לי כל מיני סיגים.

אגב, מדוע האבחנו בין אותם המסקים שמתקיימים על עבודה שכירה ובין אלה שאינם.

מר ז. סרף:

כך זה יצא בזמן שהכינו את הרשימות.

ש. דיין:

י. ספיר:

לגבי החוות, האם החוות האלה הן רק באזור הנקרא לא אזור א' וב', הן באזור הנגב והספר. האם עלי להבין סעדיין לא הוכללו או שאין ברעת ההצעה לכלול? אם מחר תקום חווה חקלאית בין קסטינה עד מקום שנמצא ב-40 מעלות דוחב, אתה יכול לומר אני מעודד חוות רק באזורי ספר ונגב, באמצע הארץ לא מענין אותי. אז מה הכוונה: חוות חקלאיות בתוך הארץ או רק בספר. פה באמר חווה חקלאית, כלומר חווה שמגדלת כל מיני גידולים ובכל סטח שהוא. האם הכוונה לכל מיני חוות חקלאיות או שיש איזה סימן היכר. אינני יודע מה המושג חווה, האם המורד הוא גם כן 4,800 לירות? זה לא בא בחשבון. אז מה ההנחה הניתנת לחווה חקלאית כזאת?

אני רוצה לסכם ולומר שלחם הזה צריך לקבוע כמה יסודות: טריטוריות מחויימות - קטיגוריה אחת; פתוח ענפים מסויימים בכל חלקי הארץ האחרים - קטיגוריה שנייה.

א. בהיר:

לא נראה לי כל היסוד של סידור הרשימה, כי הוא יסוד נוקשה. אם נקים יסוד במרכז הגליל הוא יהיה רחוק מהגבול, אבל הוא יסב באזור בטחון. אני מוכן לסמוע הצעות אחרות ממר סרף. בסבילי מספקת רשימה אשר תאוסר בכל שנה. אינני יכול לקחת בחשבון קו רוחב 40 מעלות. זה טוב בסביל ועדות סביתת נשק, אבל כאן זה לא אוסר שום דבר.

הערה סניה, איננו יכולים לקבוע את מספר השנים רק בתור מוסג של זמן. אנחנו יודעים שיש הרבה מוסבים וקיבוצים ומסקים אשר התוסבים הם מתחלפים בכל פעם. לכן צריך לסנות זאת.

היו"ר י. גורי:

לפני שנעבור לקריאת התקנות, אני רוצה לעבור לענין אחר, בקשר לדברי הפתיחה בכנסת בענין חוק התקציב מס' 2, קרן המגן. חשבתי שאולי אגיד כך:

ועדת הכספים שמעה מפי מר האוצר סייתכן ויהיה צורך עד לאיסור התקציב החדש לשנת 1956/57 להוציא מכסמים נוספים מעל לסכומים שאושרו בתקציה הישנה וגם בתקציב הנוסף. הוועדה רשמה לפנייה, פירוש הדבר שהסכימה לזה. אין הכרח לוטר זאת בכנסת, יש סיקולים לכאן ולכאן. הייתי רוצה לסמוע מפי חברי הוועדה מה הסיקולים שלהם.

י. ספיר:

היתה הוועדה שבקשר עם תקציב הבטחון יהיה צורך בהוצאות יותר גדולות. התקציב הנוסף הרגיל לעת עתה אם לא נתקבלו הסתייגויות אין בטחון שתתקבלנה, אז לאיזה תקציב אתה מתכוון?

היו"ר י. גורי:

יש התקציב היסודי, הסנתי, עכשיו אנחנו מבקשים 50 מיליון לירות נוספות, כי מר האוצר אמר שלא מן הנמנע שנצטרך להוציא אותם. אז ודאי שלא היינו מחכים לאיסור התקציב החדש. אלא אמר מר האוצר שאם יהיה צורך בדבר נוסיף את כל האמצעים שעומדים לרשותנו מבחינה תקציבית. אז ועדת הכספים שמעה זאת, רשמה לפנייה והסכימה לזאת. השאלה היא אם צריך לוטר זאת בכנסת או לא.

י. ברר:

יש לי שיקולים נגד. קודם כל אני רוצה סיוסב-הראש יגיד שההצעה נתקבלה בוועדה

פה אחד.

עכשיו אני רוצה להגיד, מה שאנחנו הסכמנו פה אחד, קשה למצוא לדבר הזה מסגרת מספטית גרידא. לעומת זאת קיים בטחון שלא שיהיה מה שהיה, אם הדבר הזה יקבל פעם צורה מספטית, אז יהיה בכנסת רוב לא קואליציוני אלא הרבה יותר רחב שיתמוך בזה. אבל יש בכנסת שני גורמים שאינם תומכים בענין זה. אינני רוצה שתבוא אחר כך שאילתה או הצעה לסדר היום שאולי יהיה לה מבחינה מספטית פורמלית יסוד די איתן לטעון שוועדת הכספים קיבלה החלטה בלתי חוקית שאנחנו יוצאים מגדר התקציב. לא צריך להזמין זאת. אני הייתי מעדיף שנעשה את הדבר הזה חוקי. אני חושב שמוטב שהדבר לא יוגד באופן רשמי מעל במת הכנסת.

היו"ר י. גורי:

חשוב שאזרחי המדינה ידעו שאנחנו עוברים עכשיו על פסים אחרים לגמרי מבחינת התקציב, מבחינת סיפוק צרכי הבטחון. הכנסת מאשרת 50 מיליון לירות נוספות כדי שאפשר יהיה להוציאם עד איסור תקציב 1956/57, ובמידת הצורך ידאגו לכך שהכנסת תסמיך את ועדת הכספים להתיר הוצאה כזו במידה ותידרש.

י. ברר:

הספק היחיד שלי הוא בזה שהחוק כבר נמצא על שולחן הכנסת.

מ.י.

ועדת הכספים
31.1.1956

אחרי שהחוק הונח על שולחן הכנסת, נצטרך לקבל אותו חזרה באופן רשמי כדי להסמיך

ד"ר ג. קיסרון:

את ועדת הכספים.

מכל מקום מוסכם שאנחנו מוסיפים את הסעיף הדרוש בחוק, ואני אודיע אחר הצהרים מעל במת הכנסת להחזיר את חוק מס' 2 על-מנת להכניס בו תיקון, ועל-מנת להביאו עוד הערב לאחר שאין בו חילוקי דעות לאיסורה של הכנסת.

היו"ר י. גורי:

בסעיף עצמו יוגד ש, ועדת הכספים מוסמכת עד סוף שנת התקציב להרשות הוצאות נוספות לסך האוצר מעל הסכום שבתקציב הראשון.

ד"ר ג. קיסרון:

אני רוצה לקרוא לפניכם את נוסח הסעיף: על אף האמור בחוק התקציב לשנת 1955/56, תס"ו - 1955, ובסעיף 1 לחוק זה, רשאי סך האוצר באיסורה המוקדם של הכנסת להוציא בשנת הכספים 1955/56 סכומים נוספים למטרות המופיעות בסעיף 1 לחוק זה.

היו"ר י. גורי:

היסיבה בעולה.

היסיבה בנעלה בסעה 13.40.